

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2017/32
Karar Sayısı : 2018/81
Karar Tarihi : 11/7/2018
R.G. Tarih – Sayı : 14/11/2018 - 30595

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Levent GÖK, Özgür ÖZEL ile birlikte 130 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 2. maddesiyle 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun ek 8. maddesine eklenen fıkranın "*Sırf askerî suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askerî suçlar hakkında, ...*" bölümünün,

B. 17. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 192. maddesinin (4) numaralı fıkrasına eklenen cümlelerin,

C. 21. maddesiyle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 19. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın "*...fili sebepler veya güvenlik gerekçesiyle... karar verebilir*" bölümünün,

Ç. 29. maddesiyle 5271 sayılı Kanun'un 191. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen (b) bendinin,

D. 30. maddesiyle 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "*okunması*" ibaresinin "*anlatılması*" şeklinde değiştirilmesinin,

Anayasa'nın 2., 5., 10., 36., 37. ve 90. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

İptali istenen kuralların yer aldığı 6763 sayılı Kanun'un;

1. 2. maddesiyle üçüncü fıkranın eklendiği 1632 sayılı Kanun'un ek 8. maddesi şöyledir:

"Ek Madde 8 – (Ek: 31/3/2005-5329/1 md.; Değişik: 23/6/2016-6722/11 md.)

Askeri mahkemeler ve adli yargı mahkemeleri tarafından verilen kısa süreli hapis cezaları; 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu hükümlerine göre askerlik hizmetini yerine getiren yükümlüler ile yükümlü erbaş ve erler hakkında Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen seçenek yaptırımlara, diğer askerî şahıslar hakkında ise aynı fıkranın (a), (b) ve (d) bentlerinde

belirtilen seçenek yaptırımlara çevrilebilir. Ancak aşağıdaki hâllerde kısa süreli hapis cezaları seçenek yaptırımlara çevrilemez:

A) Sırf askeri suçlardan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan netice cezanın dört ay veya daha fazla süreli hapis cezası olması.

B) Fiilin, disiplini ağır şekilde ihlal etmesi veya birliğin güvenliğini tehlikeye düşürmesi ya da birliğin muharebe hazırlığını veya etkinliğini zafiyete uğratması ya da büyük bir zarar meydana getirmesi.

C) Fiilin savaş veya seferberlikte işlenmesi. 1076 sayılı Kanun hükümlerine göre askerlik hizmetini yerine getiren yükümlüler ile yükümlü erbaş ve erler hakkında verilen kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların yerine getirilmesi askerlik hizmetlerinin sonuna bırakılır.

1076 sayılı Kanun hükümlerine göre askerlik hizmetini yerine getiren yükümlüler ile yükümlü erbaş ve erler hakkında verilen kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların yerine getirilmesi askerlik hizmetlerinin sonuna bırakılır.

Sırf askerî suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askerî suçlar hakkında, önödeme hükümleri uygulanmaz.”

2. 17. maddesiyle ikinci cümlenin eklendiği (4) numaralı fıkranın yer aldığı 5237 sayılı Kanun’un 192. maddesi şöyledir:

“Etkin pişmanlık

Madde 192- (1) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarına iştirak etmiş olan kişi, resmi makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri merciine haber verirse, verilen bilginin suç ortaklarının yakalanmasını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini sağlaması halinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi, resmi makamlar tarafından haber alınmadan önce, bu maddeyi kimden, nerede ve ne zaman temin ettiğini merciine haber vererek suçluların yakalanmalarını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini kolaylaştırırsa, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(3) Bu suçlar haber alındıktan sonra gönüllü olarak, suçun meydana çıkmasına ve fail veya diğer suç ortaklarının yakalanmasına hizmet ve yardım eden kişi hakkında verilecek ceza, yardımın niteliğine göre dörtte birden yarısına kadarı indirilir.

(4) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, hakkında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmaktan dolayı soruşturma başlatılmadan önce resmi makamlara veya sağlık kuruluşlarına başvurarak tedavi ettirilmesini isterse, cezaya hükmolunmaz. Bu durumda kamu görevlileri ile sağlık mesleği mensuplarının 279 uncu ve 280 inci maddeler uyarınca suçu bildirme yükümlülüğü doğmaz.

3. 21. maddesiyle (3) numaralı fıkranın eklendiği 5271 sayılı Kanun'un 19. maddesi şöyledir:

“Davanın nakli ve duruşmanın başka yerde yapılması

Madde 19- (1) Yetkili hâkim veya mahkeme, hukukî veya fiilî sebeplerle görevini yerine getiremeyecek hâlde bulunursa; yüksek görevli mahkeme, davanın başka yerde bulunan aynı derecede bir mahkemeye nakline karar verir.

(2) Kovuşturmanın görevli ve yetkili olan mahkemenin bulunduğu yerde yapılması kamu güvenliği için tehlikeli olursa, davanın naklini Adalet Bakanı Yargıtaydan ister.

*(3) Mahkeme, **fiili sebepler veya güvenlik gerekçesiyle** duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına **karar verebilir**. Bu karara karşı itiraz yolu açıktır.”*

4. 29. maddesiyle değişiklik yapılan 5271 sayılı Kanun'un 191. maddesi şöyledir:

“Duruşmanın başlaması

Madde 191- (1) Sanığın ve müdafinin hazır bulunup bulunmadığı, çağrılmış tanık ve bilirkişilerin gelip gelmedikleri saptanarak duruşmaya başlanır. Sanık, duruşmaya bağısız olarak alınır. Mahkeme başkanı veya hâkim, duruşmanın başladığını, iddianamenin kabulü kararını okuyarak açıklar.

(2) Tanıklar duruşma salonundan dışarı çıkarılırlar.

(3) Duruşmada, sırasıyla;

a) Sanığın açık kimliği saptanır, kişisel ve ekonomik durumu hakkında kendisinden bilgi alınır,

b) İddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesi anlatılır,

c) Sanığa, yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanunî hakkı olduğu ve 147 nci maddede belirtilen diğer hakları bildirilir,

d) Sanık açıklamada bulunmaya hazır olduğunu bildirdiğinde, usulüne göre sorgusu yapılır.”

5. 30. maddesiyle değiştirilen (4) numaralı fıkranın yer aldığı 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesi şöyledir:

“Tercüman bulundurulacak hâller

Madde 202 – (1) Sanık veya mağdur, meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmiyorsa; mahkeme tarafından atanan tercüman aracılığıyla duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar tercüme edilir.

(2) Engelli olan sanığa veya mağdura, duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar, anlayabilecekleri biçimde anlatılır.

(3) Birinci ve ikinci fıkra hükümleri, soruşturma evresinde dinlenen şüpheli, mağdur veya tanıklar hakkında da uygulanır. Bu evrede tercüman, hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından atanır.

(4) Ayrıca sanık;

a) İddianamenin **anlatılması**,

b) Esas hakkındaki mütalaanın verilmesi,

üzerine sözlü savunmasını, kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde yapabilir. Bu durumda tercüme hizmetleri, beşinci fıkra uyarınca oluşturulan listeden, sanığın seçeceği tercüman tarafından yerine getirilir. Bu tercümanın giderleri Devlet Hazinesince karşılanmaz. Bu imkân, yargılamanın sürüncemede bırakılması amacına yönelik olarak kötüye kullanılamaz.

(5) (Ek: 24/1/2013-6411/ 1 md.) Tercümanlar, il adli yargı adalet komisyonlarının her yıl düzenlenen listede yer alan kişiler arasından seçilirler. Cumhuriyet savcıları ve hâkimler yalnız bulundukları il bakımından oluşturulmuş listelerden değil, diğer illerde oluşturulmuş listelerden de tercüman seçebilirler. Bu listelerin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ’in katılımlarıyla 9/2/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Osman KODAL tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun’un 2. Maddesiyle 1632 Sayılı Kanun’un Ek 8. Maddesine Eklenen Fıkranın “Sırf askerî suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askerî suçlar hakkında...” Bölümünün İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

3. Dava dilekçesinde özetle kuralla sırf askerî suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askerî suçlar hakkında önödeme kurumunun uygulanma imkânının ortadan kaldırıldığı,

suçu işleyen kimsenin özellikleri dikkate alınmaksızın suç türü bakımından orantısız, ölçüsüz ve elverişli olmayan bir sınırlama getirildiği, çağdaş ceza hukukunda suç ve ceza siyaseti açısından düzenleme yapılırken suçlunun ıslahı, yeniden suç işlemesinin ve toplum için sürekli bir tehlike olmasının önüne geçilmesini ve dolayısıyla topluma tekrar yararlı bir birey hâline getirilmesini sağlamanın temel hedef olduğu, ayrıca devletin suç ve ceza siyasetini belirlerken adaletli bir düzen oluşturmayı hedeflemesinin de şart olduğu, 5237 sayılı Kanun'un 75. maddesinde hapis cezasının üst sınırı altı ayı geçmeyen suçlar yönünden kabul edilen önödemenin askerî suçlar yönünden kabul edilmemesinin aynı yaptırımı gerektiren suçların failleri arasında makul ve ölçülü olmayan bir ayırım ortaya çıkardığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. Dava konusu kuralla sırf askerî suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askerî suçlar hakkında önödeme hükümlerinin uygulanmayacağı öngörülmüştür.

5. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

6. Hukuk devletinde, ceza soruşturma ve kovuşturmasına ilişkin kurallar, ceza hukukunun ana ilkeleri ile Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere ülkenin sosyal ve kültürel yapısı, etik değerleri, ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak saptanacak ceza siyasetine göre belirlenir. Kanun koyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımı ile karşılanacağı, ne şekilde soruşturulacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edilebileceği konularında takdir yetkisine sahiptir. Söz konusu yetkinin kullanılmasında suçun askerî suç olup olmamasının dikkate alınması da mümkündür. Zira askerlik hizmetinin ulusal güvenliğin sağlanmasındaki önemi, sivil yaşamda suç oluşturmayan ya da önemsiz görülebilecek cezaları gerektiren kimi eylemlerin suç olarak kabul edilmesini, daha ağır yaptırımlara bağlanmasını veya farklı yargılama usullerine tabi olmasını gerekli kılabilir.

7. 5237 sayılı Kanun'un 75. maddesinde düzenlenen önödeme kurumu; uzlaşma kapsamı dışındaki suçlar haricinde adli para cezasını gerektiren suçlar ile kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı altı ayı aşmayan suçlarda, kendisine suç isnat edilen failin kanunda öngörülen usul çerçevesinde belirlenen bir miktar parayı ödemesi hâlinde kamu davasının açılmamasını, eğer kamu davası açılmışsa bu davanın düşürülmesi sonucunu doğuran bir kurumdur.

8. Kanun koyucunun uyuşmazlıkların yargılama sistemi dışında çözümlenmesi, bu bağlamda mahkemelerin iş yükünün azaltılması amacıyla öngördüğü alternatif çözüm yollarından biri olan ön ödeme kurumu, yargılama faaliyeti sonucunda hükmedilen cezaların şahsileştirilmesini sağlayan seçenek yaptırımlar ile hükmün açıklanmasının geri bırakılması müesseselerinden farklıdır.

9. Askerî suçlar, askerî bir yararı koruma amacı güden ve Askeri Ceza Kanunu tarafından öngörülen veya yapılan atıf dolayısıyla bu Kanun'un uygulama alanına giren

suçlardır. Sırf askerî suçlar ise asker şahıslar tarafından askerî bir hizmet veya görevin ihlali suretiyle işlenebilen ve unsurlarının tamamının Askeri Ceza Kanunu'nda düzenlendiği suçlardır.

10. Kuralın gerekçesinde; askerî suçlarla korunması amaçlanan genel hukuki yararın Türk Silahlı Kuvvetlerinin düzen ve disiplininin muhafazası olduğu, askerî suçlar yönünden önödeme kurumunun genişletilmesinin askerî disiplinin tesisinde zafiyetlere yol açabileceği, bu nedenle önödemenin uygulanabileceği askerî suçların kanunda öngörülen hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçmeyen suçlarla sınırlandırıldığı belirtilmiştir.

11. Askerî suçlar ve sırf askerî suçlar; askerî disiplini korumak ve sürdürmek, adalet ile disiplin arasında denge sağlamak, adil ve sürekli bir disiplin düzeni oluşturmak amacıyla ihdas edilmiştir. Başka bir ifadeyle askerî suçlar ve sırf askerî suçlar, askerî disiplini korumak ve sürdürmek ile askerî hizmete bağlı olan kamusal menfaatin korunması amacıyla öngörülmüştür.

12. Mahkemelerin iş yükünün azaltılması amacıyla öngörülen alternatif çözüm yollarından biri olan önödeme kurumunun askerî suçlar yönünden herhangi bir sınırlandırma yapılmaksızın uygulanmasının askerî disiplinin korunmasında ve sürdürülmesinde zafiyetlere neden olabileceğinin değerlendirildiği, bu bağlamda kanun koyucunun sırf askerî suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askerî suçların önödeme kapsamı dışında tutulmasını öngörmek suretiyle askerî disiplinin tesisinde zafiyete uğranmasının önüne geçilmesini amaçladığı anlaşılmaktadır.

13. Bu itibarla askerlik hizmetinin ve onun ayrılmaz bir parçası olan askerî disiplinin gereği olarak kanun koyucunun izlediği ceza siyasetine göre sahip olduğu takdir yetkisi kapsamında, korunmak istenen hukuki yarar, suçun niteliği, muhtemel zararları da göz önünde bulundurarak düzenlediği kuralın hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

14. Kaldı ki askerî suçların ihlali hâlinde mahkemelerce verilen kısa süreli hapis cezalarının ve sırf askerî suçların ihlali hâlinde verilen hapis cezalarının dört ayı aşmaması hâlinde bu cezalar seçenek yaptırımlara çevrilebileceği gibi önödeme kapsamında olmayan askerî suçlar ve sırf askerî suçların ihlali hâlinde verilecek hükümlerin koşullarının bulunması durumunda açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi de mümkündür.

15. Öte yandan Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen kanun önünde eşitlik ilkesinin ceza yargılaması alanında uygulanması; birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz.

16. Kanun'da düzenlenen askerî ve sırf askerî suçlarla korunmak istenen menfaat esas itibarıyla askerî hizmete bağlı olan kamusal menfaattir. 5237 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen suçlarla korunmak istenen menfaat ise suçun niteliğine göre değişmektedir. Bu bağlamda askerî bir suçun koruduğu hukuki menfaat ile 5237 sayılı Kanun'da düzenlenen bir suçun koruduğu hukuki menfaat farklı olduğu gibi suçun faillerinin hukuksal konumları da aynı değildir. Dolayısıyla Kanun'da düzenlenen askerî veya sırf askerî suçlarla 5237 sayılı Kanun'da düzenlenen suçlar arasında önödeme hükümlerinin uygulanması bakımından eşitlik karşılaştırması yapılamayacağından kuralda eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

17. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

B. Kanun'un 17. Maddesiyle 5237 Sayılı Kanun'un 192. Maddesinin Dördüncü Fıkrasına Eklenen Cümlelerin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

18. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralla uyuşturucu madde kullanan kişilerin tedavi edilmek üzere resmî makamlara ve sağlık kuruluşlarına başvurmaları hâlinde ilgili kamu ve sağlık personelinin suçların soruşturulması için yetkili makamlara bildirimde bulunma yükümlülüklerinin ortadan kaldırıldığı hâlbuki etkin pişmanlık hükmünün koşullarını değerlendirme görevinin sağlık mesleği mensuplarına değil adli mercilere ait olduğu, devletin işlenen suçlardan haberdar olmasında kamusal menfaatin bulunduğu, uyuşturucu kullanımı ile mücadele açısından bildirim yükümlülüğünün zaruri olduğu, kuralın etkin pişmanlık hükmünün konuluş amacıyla çeliştiği, uyuşturucu ve uyarıcı madde suçlarının ortaya çıkarılması ve önlenmesi bakımından zafiyet meydana getirebilecek nitelikte olduğu, devletin temel amaç ve görevleriyle uyumlu olmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 5. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

19. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural ilgisiz nedeniyle Anayasa'nın 56. ve 58. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

20. Kanun'un 192. maddesinin dava konusu kuralın yer aldığı (4) numaralı fıkrasında; uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, hakkında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmaktan dolayı soruşturma başlatılmadan önce resmî makamlara veya sağlık kuruluşlarına başvurarak tedavi ettirilmesini isterse cezaya hükmolünmayacağı belirtildikten sonra kuralla bu durumda kamu görevlileri ile sağlık mesleği mensupları yönünden 279. ve 280. maddeler uyarınca suçu bildirme yükümlülüğünün doğmayacağı hükme bağlanmıştır.

21. Anayasa'nın 5. maddesinde “*Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.*” denilmektedir.

22. Anayasa'nın 56. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşam hakkına sahip olduğu hüküm altına alınmış; üçüncü fıkrasında ise devlete herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp bu kuruluşların hizmet vermesini düzenlemek ödevi verilmiştir. Sağlık hakkı; insanların sağlıklarının korunması, hastalandıklarında iyileşmeleri, tıbbi bakım görebilmeleri ve tedavi edilebilmeleri için devletin sağladığı her türlü imkândan yararlanma hakkıdır. Sağlık hakkı, insanların doğuştan kazandıkları vazgeçilemez ve devredilemez haklardan biridir.

23. Anayasa'nın 58. maddesinin ikinci fıkrasında "*Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.*" denilmektedir.

24. Uyuşturucu madde kullanımı ile mücadele; uyuşturucu maddelerle ilgili suçların önlenmesinin yanı sıra bu maddeleri kullanan kişilerin topluma kazandırılması, sağlıklarının korunması, kendilerine zarar vermelerinin önlenmesi ve yaşam haklarının devletçe korunması zorunluluğunu da kapsamaktadır. Ülkemizde de gerek ceza hukuku yaptırımları gerekse tedavi ve diğer sosyal politikalarla uyuşturucudan kaynaklanan bireysel ve toplumsal zararların en aza indirilmesine çalışılmaktadır. Bu bağlamda kanun koyucunun işlenen suçlara ilişkin ceza yaptırımlarını, uygulanacak güvenlik tedbirlerini ve etkin pişmanlık hükümlerini belirlerken uyuşturucuyla mücadelenin çok yönlü yapısına uygun tercihlerde bulunduğu görülmektedir.

25. Kanun'un 192. maddesinin (4) numaralı fıkrasına göre uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanan kişiler yönünden getirilen etkin pişmanlık hükmünden yararlanılabilmesi için kullanmak amacıyla uyuşturucu ve uyarıcı madde satın almak, kabul etmek ve bulundurmamak suçunun işlenmiş olması, resmî makamlara ve sağlık kuruluşlarına bizzat başvurulması, başvurunun soruşturma başlatılmadan önce ve tedavi edilmek isteğiyle yapılması gerekmektedir.

26. Kanun'un 192. maddesinin (4) numaralı fıkrasında öngörülen etkin pişmanlık düzenlemesiyle uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanmak suçunu işleyenlerin cezalandırılması yerine tedavilerinin gerçekleştirilerek topluma kazandırılmalarının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

27. Diğer taraftan Kanun'un "*Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi*" kenar başlıklı 279. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisinin altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir. "*Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi*" kenar başlıklı 280. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubunun bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır.

28. Kanun koyucunun Anayasa ile kendisine verilen uyuşturucuyla mücadele etmek için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü kapsamında kanuni düzenlemeler yapabileceği kuşkusuzdur. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişilerin tedavi olmak amacıyla resmî makamlara veya sağlık kuruluşlarına başvurmaları hâlinde kamu görevlilerinin ve sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirme yükümlülüğünün doğmayacağının öngörülmesi de uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımının azaltılmasına ve bu kişilerin topluma kazandırılmasına yönelik tedbirler kapsamında kalmaktadır. Zira anılan düzenlemeyle uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanan kişilerin bir cezai müeyyideye muhatap olabilecekleri hususunda duyabilecekleri tereddütler kaldırılarak bu kişilerin tedavi olmak amacıyla resmî makamlara veya sağlık kuruluşlarına başvurmaları teşvik edilmektedir.

29. Bu bağlamda kuralın Kanun'un 192. maddesinin (4) numaralı fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık hükmünün etkili bir şekilde uygulanmasına imkân tanımak suretiyle Anayasa'nın 5., 56. ve 58. maddelerinde belirtilen devletin pozitif yükümlülüklerinin yerine getirilmesine hizmet edilmesi amacıyla düzenlendiği görülmektedir.

30. Bu itibarla uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanan kişilerin tedavi olmak amacıyla başvurmaları hâlinde kamu görevlilerinin ve sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirme yükümlülüğünü ortadan kaldıran kuralın devletin temel amaç ve görevlerine, gençleri uyuşturucu maddelerden koruma görevine ve sağlık hakkına aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

31. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 5., 56. ve 58. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

C. Kanun'un 21. Maddesiyle 5271 Sayılı Kanun'un 19. Maddesine Eklenen (3) Numaralı Fıkranın "...fiili sebepler veya güvenlik gerekçesiyle...karar verebilir" Bölümünün İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

32. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralla yetkili mahkemeye fiilî sebeplerle ve güvenlik gerekçesiyle yargılamanın aynı il sınırları içinde, adliye dışında bir başka yerde yapılmasına karar verme yetkisinin tanındığı hâlbuki 5271 sayılı Kanun'a göre genel nakil durumunda fiilî ve hukuki sebeplerle davanın nakli kararının yüksek görevli mahkeme, kamu güvenliği sebebiyle nakil kararının ise Yargıtay tarafından verilebileceği, istisnai bir durum olan nakle asıl yetkili mahkemenin karar vermesinin müessesenin amacıyla bağdaşmadığı, kuralda fiilî sebeplerin ve güvenlik sorunlarının neler olduğu belirtilmeyerek bu konuda mahkemelere soyut, keyfî takdir yetkisi tanındığı, düzenlemenin doğal hâkim ilkesiyle bağdaşmadığı, adil yargılanma hakkını ihlal edebilecek nitelikte olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 36., 37. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

33. Kanun'un 19. maddesinin dava konusu kuralın da bulunduğu (3) numaralı fıkrasında; mahkemenin fiilî sebepler veya güvenlik gerekçesiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına karar verebileceği, bu karara karşı itiraz yolunun açık olduğu hükme bağlanmıştır. Dava konusu kural, fıkranın "...fiili sebepler veya güvenlik gerekçesiyle... karar verebilir." bölümüdür.

34. Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *belirliliktir*. Belirlilik ilkesi, yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir. Yasal düzenlemeye dayanarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir gibi niteliksel gereklilikleri karşılması koşuluyla mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleriyle de hukuki belirlilik sağlanabilir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır.

35. Davanın naklini düzenleyen Kanun'un 19. maddesinin (1) numaralı fıkrasında; yetkili hâkim veya mahkeme hukuki veya fiilî sebeplerle görevini yerine getiremeyecek hâlde bulunursa yüksek görevli mahkemenin davanın başka yerde bulunan, aynı derecede bir mahkemeye nakline karar vereceği belirtilmiştir. Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında da kovuşturmanın görevli ve yetkili olan mahkemenin bulunduğu yerde yapılmasının kamu güvenliği için tehlikeli olması hâlinde davanın naklini Adalet Bakanının Yargıtaydan isteyeceği ifade edilmiştir.

36. Dava konusu kuralda ise davanın naklinden farklı olarak mahkemenin fiilî sebepler veya güvenlik gerekçesiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına karar verebileceği öngörülmektedir.

37. Kuralın gerekçesinde, sanık ve mağdur sayısının fazlalığı gibi mekân yetersizliğine bağlı sebepler ile kamu güvenliğini tehdit boyutuna ulaşmayan güvenlik sorunlarının olduğu hâllerde duruşmanın başka bir yerde yapılabileceği ifade edilmiştir.

38. Kuralda belirtilen *fiilî sebepler* sanık ya da mağdur sayısının çokluğu nedeniyle o mahkemeye önceden tahsis edilmiş duruşma salonunun yetersiz kalması gibi hâller; *güvenlik* ise kamu güvenliğini bozacak dereceye gelmemiş çeşitli güvenlik sorunlarının yaşanabileceği durumlardır.

39. Bunun yanı sıra duruşmanın başka bir yerde yapılmasına karar verilebilecek fiilî sebepler ve güvenlik sorunları farklı şekillerde ortaya çıkabileceğinden bunların kanun koyucu tarafından önceden belirlenmesi ve kanunda tek tek sayılması zorunluluğundan da söz edilemez. Bu itibarla fiilî sebepler veya güvenlik gerekçesiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına olanak sağlayan kuralda *belirlilik* ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

40. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" hükmüne yer verilmiştir. Maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birini oluşturmaktadır.

41. Anayasanın 142. maddesinde ise "*Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.*" hükmüne yer verilmiştir. Hukuk devletinde kanun koyucu, Anayasa'nın temel ilkelerine ve Anayasa'da öngörülen güvence kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, yargılama usullerinin belirlenmesi konusunda takdir yetkisine sahiptir. Ancak getirilen usul kurallarının, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen *adil yargılanma hakkının* öngördüğü güvencelere aykırılık taşıması gerekir.

42. Mahkemenin fiilî sebepler veya güvenlik gerekçesiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına karar verebileceğini öngören kural da yargılama usulüne ilişkin olup Anayasa'nın 142. maddesi uyarınca bu hususun düzenlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kalmaktadır.

43. Dava konusu kuralla mahkemenin fiilî sebepler veya güvenlik gerekçesiyle duruşmayı il sınırları içinde başka bir yerde yapabilmesine imkân sağlanarak yargılama faaliyetinin elverişsiz koşullar altında sürdürülmesinin önüne geçilmesinin ve muhakemenin daha etkin bir şekilde yürütülmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla kanun koyucunun yargılamanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla kamu yararını gözeterek öngördüğü kuralın adil yargılanma hakkını zedeleyen bir yönü bulunmamaktadır.

44. Anayasa'nın "*Kanuni hâkim güvencesi*" kenar başlıklı 37. maddesinde "*Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz./ Bir kimseyi kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.*" denilmiştir.

45. Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında belirtildiği gibi, *kanuni hâkim güvencesi* suçun işlenmesinden veya çekişmenin doğmasından önce davayı görecektir yargı yerini kanunun belirlemesi şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir anlatımla kanuni hâkim güvencesi, yargılama makamlarının suçun işlenmesinden veya çekişmenin meydana gelmesinden sonra özel olarak kurulmasına veya hâkimin atanmasına engel oluşturmaktadır.

46. Kanun'un 19. maddesinin (3) numaralı fıkrasında, mahkemenin fiilî sebepler veya güvenlik gerekçesiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına karar verebileceği, bu karara karşı itiraz yolunun açık olduğu belirtilmekte olup duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına karar verilmesi hâlinde de suçun işlenmesinden önce kurulmuş olan ve bu kararı veren yetkili mahkeme yargılamayı yapmaya devam edecektir. Dolayısıyla suçun işlenmesinden sonra yargılama makamlarının kurulması veya hâkim atanması yönünde herhangi bir düzenleme içermeyen kuralda kanuni hâkim güvencesine aykırılık bulunmamaktadır.

47. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2., 36. ve 37. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 90. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

Ç. Kanun'un 29. Maddesiyle 5271 Sayılı Kanun'un 191. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen (b) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

48. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralla duruşmanın başlamasından sonra iddianamenin tümüyle okunmasının kaldırılarak iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesinin anlatılmasının öngörüldüğü, böylece adil yargılanma hakkının unsurları arasında yer alan isnadî öğrenme ve savunma yapma haklarının kısıtlandığı, adil yargılanma hakkını ihlal eden düzenlemenin hukuk devleti ilkesiyle de çeliştiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 36. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

49. Dava konusu kuralda duruşmada iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesinin anlatılacağı öngörülmektedir.

50. Anayasa'nın tüm maddeleri aynı etki ve değerde olup aralarında bir üstünlük sıralaması bulunmadığından uygulamada bunlardan birine öncelik tanımak mümkün değildir. Bu nedenle kimi zaman zorunlu olarak birlikte uygulanan iki Anayasa kuralından biri, diğerinin sınırını oluşturabilmektedir. Anayasa'nın 36. maddesinde hak arama hürriyeti için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş ise de mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğini öngören Anayasa'nın 142. ve davaların mümkün olan süratle sonuçlandırılmasını ifade eden Anayasa'nın 141. maddelerinin hak arama hürriyetinin kapsamının belirlenmesinde gözetilmesi gerektiği açıktır.

51. Anayasa'nın 141. maddesinde, davaların makul bir süre içinde bitirilmesi gerekliliği açıkça ifade edilmiştir. Bu ilke gereğince devlet, yargılamaların gereksiz yere uzamasını

engelleyecek etkin tedbirler almak zorundadır. Bu bağlamda hukuk sisteminin ve özellikle yargılama usulünün yargılamaların makul süre içinde bitirilmesini olanaklı kılacak şekilde düzenlenmesi ve davaların nedensiz olarak uzamasına yol açacak usul kurallarına yer verilmemesi makul sürede yargılanma ilkesinin bir gereğidir. Ancak bu amaçla alınacak kanuni tedbirlerin yargılama sonucunda işin esasına yönelik adil ve hakkaniyete uygun bir karar verilmesine engel oluşturmaması gerektiği de tartışmasızdır. Bu ilkelere uygun olmak kaydıyla yargılama usulüne ilişkin kuralları belirlemek ise Anayasa'nın 142. maddesi gereğince kanun koyucunun takdir yetkisindedir.

52. Kanun koyucunun dava konusu kuralla duruşmada iddianamenin veya iddianame yerine geçen belgenin okunmasının yerine iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesinin anlatılmasına ilişkin düzenlemeyi getirdiği görülmektedir.

53. Duruşmada iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesinin anlatılacağını öngören dava konusu kural, yargılama usulüne ilişkindir. Yargılama usulüne ilişkin düzenlemeler yapma ve bu çerçevede isnadın öğrenilme şeklini belirleme yetkisi kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır.

54. Kuralın gerekçesinde; iddianame veya kamu davası açan belgenin duruşmanın başında bütünüyle okunmasını düzenleyen 191. maddenin yürürlükteki hükmünün uygulamada bazı sorunlara neden olduğu, terör ve örgütlü suçlar başta olmak üzere kapsamlı dosyalarda bu belgelerin bütünüyle okunmasının oldukça uzun süreler aldığı, bazı davalarda bu aşamanın geçilmesinin ayları bulduğu, bu durumun yargılamaları makul süre eşiği bakımından zorladığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra kuralın gerekçesinde; sanığın bilgilendirilme hakkı bakımından temel güvencelerin varlığı gözetilerek kamu davası açan belgelerin, duruşma başlangıcında sanığa yöneltilen suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirilmesinin anlatılmasının öngörüldüğü belirtilmiştir.

55. Bu bağlamda iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesinin anlatılmasına ilişkin düzenlemenin yargılamanın uzamasını önlemek amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

56. Kişilere yargı mercileri önünde dava ve savunma hakkı tanınması *silahların eşitliği* ve *çelişmeli yargılama* ilkeleri ışığında, hakkaniyete uygun yargılamanın da temelini oluşturmaktadır. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının yargılama sırasında usul hükümleri yönünden eşit konumda bulunmasını ve taraflardan birine dezavantaj, diğerine avantaj sağlayacak kurallara yer verilmemesini öngörmekte; diğer bir deyişle davanın tarafları arasında hakkaniyete uygun bir dengenin varlığını gerekli kılmaktadır. Çelişmeli yargılama ilkesi ise taraflara, dosyaya giren görüşler ile diğer tarafça sunulan deliller hakkında bilgi sahibi olma ve karşı iddialarını sunma hususunda uygun imkânların sağlanması anlamına gelmektedir.

57. Adil yargılanma hakkı kapsamında olan isnadı öğrenme hakkı, suçlanan kimsenin isnadın türü ve sebebi hakkında anladığı bir dilde, geciktirilmeksizin, tam ve kapsamlı bir şekilde bilgilendirilmesini ifade etmektedir. Isnadı öğrenme hakkına ilişkin olarak sanığa sadece isnat edilen fiilin değil fiilin hukuki nitelendirmesinin de bildirilmesi gerekmektedir.

58. Kanun'un 176. maddesinin (1) numaralı fıkrasında iddianamenin çağrı kâğıdı ile birlikte sanığa tebliğ olunacağı, (4) numaralı fıkrasında çağrı kâğıdının tebliğiyle duruşma günü arasında en az bir hafta sürenin bulunması gerektiği, 190. maddesinin (2) numaralı fıkrasında da çağrı kâğıdının tebliğiyle duruşma günü arasında bulunması gereken bir hafta süreye uyulmaması hâlinde mahkemenin sanığa duruşmaya ara verilmesini isteme hakkının bulunduğunu hatırlatmasının gerektiği belirtilmiştir.

59. Ayrıca kamu davasının tarafı olan sanığın veya müdafinin dosya içinde bulunan iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan delilleri inceleme ve bu belgelerden örnekler alma yetkisinin bulunduğu hususu da tartışmasıdır.

60. Bütün bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda dava konusu kural düzenlenirken kanun koyucu tarafından sanığa iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesi hakkında bilgi sahibi olma imkânı sağlanarak adil yargılanma hakkı kapsamında olan isnadı öğrenme hakkının güvence altına alındığı anlaşılmaktadır.

61. Bu itibarla yargılamanın gereksiz yere uzamasını önlemek amacıyla kamu yararı gözetilerek duruşmada iddianamenin veya iddianame yerine geçen belgenin okunmasının yerine iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesinin anlatılmasının öngörülmesinde adil yargılanma hakkına aykırılık bulunmamaktadır.

62. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 90. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

D. Kanun'un 30. Maddesiyle 5271 Sayılı Kanun'un 202. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan “okunması” İbaresinin “anlatılması” Şeklinde Değiştirilmesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

63. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralla Türkçe bilmeyen sanığa kendi dilinde iddianamenin okunması yerine anlatılmasının öngörülmesi ile adil yargılanma hakkının unsurları olan isnadı öğrenme ve savunma yapma hakkının kısıtlandığı, adil yargılanma hakkını ihlal eden düzenlemenin hukuk devleti ilkesiyle de çeliştiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 36. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

64. Kanun'un 202. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (a) bendinde; sanığın iddianamenin anlatılması üzerine sözlü savunmasını kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde yapabileceği, bu durumda tercüme hizmetlerinin beşinci fıkra uyarınca oluşturulan listeden, sanığın seçeceği tercüman tarafından yerine getirileceği, bu tercümanın giderlerinin devlet hazinesince karşılanmayacağı ve bu imkânın yargılamanın sürüncemede bırakılması amacına yönelik olarak kötüye kullanılamayacağı hükme bağlanmıştır. Dava konusu kural fıkranın (a) bendinde yer alan “...anlatılması...” ibaresidir.

65. Kanun'un 202. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca mahkemenin tercüman görevlendirmesi, sanığın kendisini başka bir dilde daha iyi ifade edebileceğini beyan ederek mahkemeden talepte bulunmasına bağlıdır. Tercüman görevlendirmesinin yapılacağı bu hâlde sanığın Türkçe bildiği ve kendisini başka bir dilde daha iyi ifade edebileceğini düşündüğü kuralın gerekçesinde belirtilmiştir.

66. Mahkemenin tercüman görevlendireceği bu durumda kanun koyucu tarafından dava konusu kuralla iddianamenin okunması yerine anlatılması kuralı getirilmiş olup yargılama usulüne ilişkin olan bu kuralın yargılamanın uzamasını engellemek amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Anayasa'nın 142. maddesi uyarınca yargılama usulüne ilişkin düzenlemeler yapma ve bu çerçevede isnadın öğrenilme şeklini belirleme yetkisi kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır.

67. Öte yandan Kanun'un 6763 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle değiştirilen 191. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (b) bendinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler bu kural yönünden de geçerlidir.

68. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 90. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

69. Dava dilekçesinde özetle iptalleri talep edilen 6763 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasının insan haklarına saygılı demokratik hukuk devleti ilkesine, Anayasanın üstünlüğüne ve bağlayıcılığına aykırılık oluşturan sonradan giderilmesi olanaksız zararların ortaya çıkmasına neden olacağı belirtilerek yürürlüklerinin durdurulması talep edilmiştir.

24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 2. maddesiyle 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun ek 8. maddesine eklenen fıkranın "*Sırf askeri suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askeri suçlar hakkında, ...*" bölümüne,

B. 17. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 192. maddesinin (4) numaralı fıkrasına eklenen cümleye,

C. 21. maddesiyle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 19. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın "*...fiili sebepler veya güvenlik gerekçesiyle... karar verebilir*" bölümüne,

Ç. 29. maddesiyle 5271 sayılı Kanun'un 191. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen (b) bendine,

D. 30. maddesiyle 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "*okunması*" ibaresinin "*anlatılması*" şeklinde değiştirilmesine,

yönelik iptal talepleri, 11/7/2018 tarihli, E.2017/32, K.2018/81 sayılı kararla reddedildiğinden bu bende, cümleye, bölümlere ve değişikliğe ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE, 11/7/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 2. maddesiyle 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu'nun ek 8. maddesine eklenen fıkranın "*Sırf askerî suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askerî suçlar hakkında, ...*" bölümünün,

B. 17. maddesiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 192. maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen cümlelerin,

C. 21. maddesiyle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 19. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın "*...fili sebepler veya güvenlik gerekçesiyle... karar verebilir*" bölümünün,

Ç. 29. maddesiyle 5271 sayılı Kanun'un 191. maddesinin (3) numaralı fıkrasının değiştirilen (b) bendinin,

D. 30. maddesiyle 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesinin (4) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "*okunması*" ibaresinin "*anlatılması*" şeklinde değiştirilmesinin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, 11/7/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Zühtü ARSLAN	Engin YILDIRIM	Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye	Üye	Üye
Serruh KALELİ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Recep KÖMÜRCÜ

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Esas Sayısı : 2017/32
Karar Sayısı : 2018/81

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ